

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 24
máj 2014
cena 0,60 EUR

5

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Európe hrozí neomarxizmus

NÁŠ ROZHOVOR

Rafael Rafaj (1959) v roku 2006 pochoval otca, ktorý mu pripravil osud syna politického väzňa. Mal trinásť rokov, keď otca zavreli. Nedostal sa na vysokú školu, až po „nežnej revolúcii“. Vstúpil do Slovenskej národnej strany a ako poslanec NR SR presadil dva dôležité zákony pre politických väzňov. V súčasnosti kandiduje do Európskeho parlamentu, kde sa chce popasovať najmä so šíriacim sa neomarxizmom.

● Pamätáte si okamih, keď vám odviedli otca?

Nie, on sa jednoducho nevrátil z práce domov. Ale veľmi dobre si pamätám, ako jedného dňa, keď som bol doma iba so sestrou, zazvonili dvaja páni. Ukázali nám nejaký papier, no nemal som z toho dobrý pocit, tak som ich nevpustil dnu. Vyhovoril som sa, že rodičia nie sú doma.

● Odišli?

Ale vrátili sa. Presviedčali nás, že to nevádi, že nie sú rodičia doma, že to aj s nami vybaví. Majú vraj nejaký papier na prevzatie a natlačili sa nám do bytu. Že ide o nejakú formálnu sťažnosť susedov a či nemáme písací stroj, na ktorom by urobili záznam, že sme list prevzali. V podstate sa potrebovali dostať k otcovmu

písaciemu stolu, na ktorom písal svoje kritické materiály a zasielal ich do redakcií a do zahraničia.

● Kde pracoval otec?

Bol riaditeľom knižnice Vysokej školy dopravnej v Žiline. Onedlho po tomto incidente neprišiel tri dni domov, čo sa nikdy predtým nestalo.

Pokračovanie na 10. strane

Pietnu spomienku 17. novembra 2011 zakončili členovia PV ZPKO v budove NR SR pri pamätníku účastníkom protikomunistického odboja.

Foto Vlastimil Morávek

V čísle

Arpád Tarnóczy
**Kandidujú aj deti
politických väzňov**

2

Anna Hámorová
**Európa bez
svedomia?**

3

Eva Zelenayová
**Pestujeme si
bohatstvo
ducha**

3

Výročnėsčôdze

4

Ján Košiar
**V Bukurešti zasadal
výbor Interasso**
Ivan Mrva
**Kauza
Štefánik**

6

7

Ján Košút
**Dekanová
hlava**
Marián Burík
**Nemáme zástupcov
v parlamente**

13

14

Kandidujú aj deti politických väzňov

Blížia sa voľby do Európskeho parlamentu. Pre členov našej organizácie je hneď dvojaký dôvod zúčastniť sa ich: ako politickí väzni musíme aktívne vyjadriť svoj postoj, aby nás zase neprevalcovali ľudia z kruhov, ktoré sú zodpovedné za dlhoročné strádanie našich členov vo väzniciach. No a potom z toho dôvodu, že druhá časť nášho názvu hovorí o protikomunistickom odboji. Komunisti a ich ľavičarski potomkovia totiž zďaleka ešte nezložili zbrane. VOSR síce skolabovala koncom 80. rokov, no ak by si niekto myslel, že už budeme mať pokoj od jej chorých marxisticko-leninských myšlienok, pri uskutočňovaní ktorých povraždili milióny nevinných ľudí, tak sa mylí. Vyzerá to tak, že to bolo iba prvé kolo nenávistného boja proti kresťan-

skej Európe, pretože títo permanentní revolucionári po tzv. páde komunizmu okamžite rozpúťali ďalšie kolo zúrivého boja. Akurát sa už nenazývajú bolševici, ale tolerantní humanisti, a nebojú už za práva pracujúcich, ale za ľudské práva. Ale sú rovnako internacionálne organizovaní a ich nenávisť k slobode slova a hlavne ku kresťanstvu je rovnaká, ak nie ešte väčšia ako bola u červených bolševikov.

Dnes skutočne ide o záchranu Európy a jej tradičných hodnôt. Aby som bol konkrétny, tak predovšetkým netreba voliť socialistov, ktorí sú jedna ruka so západnými neomarxistickými ľavičarmi. Naši „socialisti“, potomkovia starých bolševikov, sú ich prirodzenými spojencami. A vzhľadom na našu veľkosť robia len to, čo im títo prikážu.

Stačí si spomenúť, ako napríklad hlasovali v europarlamente. Podporili všetky „najpokrokovejšie“ zvrátenosti. A rovnako ako európski socialisti, ktorí sú najväčšími spojencami bankového kapitálu a nadnárodných koncernov, u nás zase konkrétnych oligarchov.

Všetci čoraz intenzívnejšie pociťujeme, že dlhodobá sa nedá obísť sociálne učenie cirkvi, takže treba voliť ľudí, ktorí sú si toho vedomí. Čím určite nemyslím naše parlamentné strany s prívlastkom kresťanské, pretože tieto za posledných dvadsaťpäť rokov narobili kresťanstvu možno ešte väčšie škody ako komunisti. Treba voliť ozajstných a úprimných kresťanov, veď stačí si spomenúť, ako neslávne sa vyznamenal poslanec za KDH Ján Figel', pri organizovanom pohone ľavičiarov na zásadového kresťana a poslanca Európskeho parlamentu pána Buttiglioneho. Poznáme ich vzťah ku Slovensku a bezzásadovosť pri vytváraní mocenských koalícií. Už len upozorním, že medzi kandidátmi na poslancov europarlamentu sú aj synovia politických väzňov. Napríklad Rafael Rafaj ešte ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky za SNS nám pomohol presadiť tri zákony dôležité pre politických väzňov a ich vdovy. Dnes už máme skúsenosti a vieme, komu sú drahé naše hodnoty. Nezbudujeme na to, keď príde čas a my pôjdeme k volebným urnám.

Arpád Tarnóczy
predseda PV ZPKO

Bývalý poslanec NR SR Rafael Rafaj (v strede) a člen PV ZPKO organizoval stretnutie politických väzňov v NR SR pri pamätníku, ktorý vznikol na počesť prijatia zákona č.125/1996 Z.z. Jeho navrhovateľom bol Arpád Tarnóczy. Text na pamätníku znie: Účastníci protikomunistického odboja sa zaslúžili o pád komunistického režimu a znovunastolenie demokracie na Slovensku. Patrí im za to vďaka.

Foto Vlastimil Morávek

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Peter Bielik, Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Jozef Rydlo a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **Fax:** 02-5296 4610 • **e-mail:** info@pv-zpko.sk www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 0,60 EUR • **Celoročné predplatné:** 7 EUR • **Predplatné pre zahraničných abonentov:** 45 USD vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko:** 4000128109/3100 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** ART&PRESS, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciamy** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

Európa bez svedomia?

SPÝTALI SME SA

Ivana Šimku,
predkladateľ zákona
o protikomunistickom
odboji v roku 2006

● **Dlhodobu sa zaoberáte legislatívou v záujme politických väzňov. V ako je stave v súčasnosti a čo by sa ešte malo urobiť na spoločenské ocenenie ich obetí?**

V májových voľbách sa budem uchádzať o mandát v Európskom parlamente. Chcem, aby sa táto otázka stala celoeurópskou témou. Na pôde Európskeho parlamentu budem hovoriť o politických väzňoch obdobia komunistického režimu. Význam ich utrpenia a ich statočnosti presahuje hranice jednotlivých členských štátov Európskej únie. V období studenej vojny sa politickí väzni stali účastníkmi veľkého zápasu o slobodnejšiu a lepšiu spoločnosť. Preto sme i v našom, slovenskom zákone o protikomunistickom odboji označili politických väzňov

za veteránov tohto veľkého dejinného zápasu. Ale to je málo. Väzni svedomia podali svedectvo statočnosti nielen svojím životom v komunistickom režime. Vydávajú ho, žiaľ, i dnes, v čase slobody. Ešte i teraz sa im ich niekdajší trýznitelia vysmievali. Bývalí eštébeci, vyšetrovatelia, prokurátori, sudcovia, komunistickí funkcionári, ktorí veľmi dobre vedeli, že do kriminálu, alebo dokonca i na popravisko

posielajú nevinných ľudí, si v súčasnosti pokojne užívajú svoje nadštandardné dôchodky, kým ich obeť i dnes väčšinou žijoria. Je to veľká historická skrivodlivosť!

Európa zažila veľa zlého. Len v minulom storočí sa ňou prehnali dve obudné totalitné víchrice. Priniesli veľa ľudského utrpenia, veľa zbabelosti a zla. Ale i veľké množstvo príkladov statočnosti, odvahy a odhodlanosti proti zlu bojovať, vzdorovať mu a nepoddať sa mu. Predovšetkým vďaka týmto ľuďom, vďaka politickým väzňom a ľuďom prenasledovaným za ich presvedčenie a svedomie, tieto dve nenávisťné ideológie, fašizmus a komunizmus, už v Európe nemajú politickú moc. Za dar života v slobode je politickým väzňom preto Európa veľa dlžná. Preto som presvedčený, že tento dlh je potrebné premietnuť i do európskej legislatívy, ktorá sa problematike politických väzňov zatiaľ ani nedotkla. Toto chcem navrhnúť, ak mi voliči dajú mandát.

Anna Hámorová

Pestujme si bohatstvo ducha

Inštitucionálne zachovávať pamäť národa je skvelá vec. Uchováva sa v autenticknej forme, kedykoľvek sa dá „vytiahnuť“, použiť. No aká by to bola pamäť národa, ak by sa nezachovala ústnym podaním? Z generácie na generáciu? Najmä v čase násilného vytvárania virtuálnej reality valiacej sa z médií. Pravda je deformovaná do priam urážlivej podoby. Prekrúcajú sa aj také prirodzené pravdy ako rodina, základ jestvovania ľudského rodu. Čo potom politické deformácie?

Politickí väzni komunistického režimu boli vystavení perzekúciám a násilnostiam zväčša preto, že si stáli za svojou vierou v Boha a za národom. Za vieru a štát dokázali priniesť aj

najvyššiu obeť. A dnes, v čase, keď žijeme v slobodnej a demokratickej krajine, nie sú tieto hodnoty zvlášť cenené. Skôr prekážajú súčasnému virtuálnemu svetu. Azda aj preto sa nemožno uspokojiť iba s inštitucionálnym zachovávaním pamäti národa.

SLOVO SVEDECTVA

Práve v nežičlivom čase pre univerzálne ľudské práva je dôležitá súdržnosť ľudí s bezprostredným stretom moci, s odovzdávaním tejto skúsenosti ďalším generáciám. Mnohí politickí väzni sa vo svojom okolí stretávajú s mladými ľuďmi na organizovaných podujatiach a hovoria o svojich postojoch a reálnej totalite, s ktorou mali do činenia. Je to životne dôležitá činnosť pre zachovanie hodnotovej podstaty,

na prežitie národa. Slovákov na túto skutočnosť upozornil aj nedávno kanonizovaný pápež Ján Pavol II. a dokonca rátať s našim duchovným bohatstvom pri budovaní novej Európy.

Aká bude? Je aj v našich rukách. Bude závisieť aj od kvality poslancov, ktorých si čoskoro zvolíme. Ak vôbec pôjdeme k urnám. Ak nie, zvolia si iní. V nastávajúcich, už tretích voľbách na Slovensku do Európskeho parlamentu je ponuka široká. Ale nie je veľa takých, ktorých životná cesta je rovnako priama, ako politických väzňov. A nemusia byť vždy len v stranách s kresťanským názvom, ako už pri voľbách hlavy štátu upozornil kardinál Korec.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Na výročných členských schôdzach o zmenách v organizácii

Odporúčania nie sú jednomyselné

Pokračujeme v uverejňovaní záverov z výročných členských schôdzí PV ZPKO. Jednou z dôležitých zmien, ktorá pravdepodobne čaká organizáciu, je nová úsporná organizačná štruktúra. Vyplýva z vývoja dotačnej politiky vlády za posledné roky, ktorá

podstatne a negatívne ovplyvňuje činnosť organizácie PV ZPKO. Zmena organizačnej štruktúry však podlieha zmenám stanov, ktoré môžu schváliť iba delegáti snemu. Je teda pravdepodobné, že sa tohto roku uskutoční mimoriadny snem PV ZPKO.

Nespokojnosť v Bystrici

Nespokojnosť s prístupom k politickým väzňom komunistického režimu vyjadrili na výročnej členskej schôdzi regionálnej pobočky v Banskej Bystrici 24. marca jej účastníci. Privítali návrh zákona o postavení a pôsobnosti PV ZPKO a niektorí vyjadrili nespokojnosť s priebehom XI. snemu, na ktorom pociťovali nedostatok času na vyslovenie svojich názorov. Ján Hric opakovane hovoril o nespravodlivom zoštátnení svojho majetku a požiadal o uverejnenie otvoreného listu vo Svedectve. *(Do uzávierky redakcia neobdržala tento list, pozn. redakcie.)* (hh)

V Čadci navrhli

Na výročnej členskej schôdzi regionálnej pobočky PV ZPKO v Čadci, ktorá sa uskutočnila 21. marca, navrhli účastníci schôdze doplniť znenie zákona o postavení a pôsobnosti PV ZPKO v paragrafe 2 nielen vdov a vdovcov, ale i detí a vnúchat. V Čadci vyjadrili členovia nespokojnosť s tým, že sa nemajú kde stretávať. Pociťujú to ako ujmu a nedocenenie ich vkladu pre rozvoj slobodnej spoločnosti. (vg)

V Kubíne pribudli členovia

V Dolnom Kubíne sa výročná členská schôdza regionálnej pobočky PV ZPKO uskutočnila 17. marca. Organizácia v súčasnosti registruje 31 členov, z toho 5 politických väzňov. Vlni prijali do pobočky štyroch členov, deti politických väzňov. Prítomní boli oboznámení s návrhom zákona o pôsobnosti PV ZPKO a k jeho zneniu nevzniesli nijaké pripomienky. Pre-rokovali tiež návrh novej organizačnej štruktúry a v súvislosti s ekonomickou situáciou politických väzňov na

Slovensku porovnali poľský časopis Život s našim Svedectvom, ktorý je na neporovnateľne vyššej úrovni. Informuje tiež o živote slovenskej komunity v Poľsku. (al)

Odkaz z Košíc

V Košiciach sa výročná členská schôdza regionálnej pobočky konala 11. marca. V uznesení sa konštatuje, že vzhľadom na klesajúci počet členov organizácie, ako aj na nedostatok finančných prostriedkov na činnosť, odporúčajú riešiť obsadenie vedenia organizácie a touto otázkou sa zaoberať na najbližšej republikovej rade. Účastníci schôdze sa stotožnili s hodnotením obdobia totality tak, ako sa uvádza v dôvodovej správe. (šn)

V Michalovciach požadujú

Výročná členská schôdza regionálnej pobočky PV ZPKO v Michalovciach sa už tradične konala v priestoroch Matice slovenskej 26. marca. Konštatovalo sa na nej, že z tridsiatich členov už len osem je priamych politických väzňov. Sústreďujú sa predovšetkým na návštevy imobilných a členov s obmedzenou možnosťou pohybu. Návrh zákona o pôsobnosti a postavení PV ZPKO prešiel bez pripomienok. Naopak, vyvolal radosť z toho, že konečne budú politickí väzni komunistického režimu postavení na roveň protifašistických bojovníkov. Organizácia v roku 2013 nedostala žiadne finančné prostriedky. Aj z ekonomických dôvodov sa pobočka iba raz zúčastnila pietnej spomienky pri pamätnej tabuli na väznených študentov trebišovského gymnázia, čo považujú za veľký nedostatok. Najmä preto, že škola dala súhlas na umiest-

nenie pamätnej tabule, ale nemá kto si pripomínať jej odkaz. Kriticky sa vyjadrovali členovia aj na možnosť bezplatného cestovania v bratislavskej MHD. Túto výhodu majú len politickí väzni, ich manželky a deti. Viac by sa zišla vnukom, ktorí v Bratislave študujú, ale takúto možnosť nemajú. (mp)

Prievidza zbiera úrodu

Členská schôdza regionálnej organizácie v Prievidzi sa uskutočnila 24. marca za účasti predsedu PV ZPKO Arpáda Tarnóczyho. V diskusii oboznámil prítomných s navrhovanými zmenami v organizácii politických väzňov. Ing. Martin Hagara konštatoval, že ÚPN pripravuje knižné vydanie prác študentov z prievidzského gymnázia spracované v jednom z projektov ÚPN Nenápadní hrdinovia. Výdatne pri tom spolupracoval práve M. Hagara. Zaznel aj návrh na inštalovanie pamätnej tabule Štefanovi Rýdzemu na historickú budovu kláštora. Jeho spomienky z čias totality sú zaznamenané v ÚPN. (vh)

V Levoči sa venujú mladým

Na výročnej členskej schôdzi regionálnej pobočky PV ZPKO Spišská Nová ves – Levoča, ktorá sa uskutočnila 3. apríla sa účastníci zhodli, že je potrebné organizovať pietne spomienky za účasti mladej generácie, ktorá nemá ani po 25 rokoch od novembra 1989 dostatok informácií o zločinoch komunizmu. Príkladom takejto akcie bolo stretnutie politického väzňa Štefana Nováka so študentmi Gymnázia sv. Františka Assiského v Levoči. Študentov podrobne oboznámil o pome-roch v Jáchymovských baniach, ktorí potom uverejnili eseje v Levočskom informačnom mesačníku. (jk)

Slávnosť v Šenkvičiach

V nedeľu 30. marca 2014 si občania farnosti pripomenuli 60. výročie smrti Vdp. Alfonza Paulena. Svätú omšu celebraval pomocný biskup Bratislavskej arcidiecézy Mons. Jozef Halko. Po sv. omši nasledovalo uctenie si jeho pamiatky položením venca na jeho hrob pri kostole sv. Anny. Veniec položil Mons. Jozef Halko spolu so synovcom dôstojného pána Alfonza Paulena Ľubomírom Paulenom za účasti veľkého množstva farníkov a hostí.

Po pietnej spomienke odhalili pamätnú tabuľu na budove farského úradu venovanú Vdp. Alfonzovi Paulenovi (26.1.1913 – 10.4.1954) a donovi Titusovi Zemanovi SDB (4.1.1914 – 8.1.1969), ktorí v tejto farnosti pôsobili do ich zatknutia. Krátky príhovor predniesol synovec Titusa Zemana pán Michal Titus Radošinský. **(em)**

Akt odhalenia pamätnej tabule.

Foto archív

Vzácná návšteva

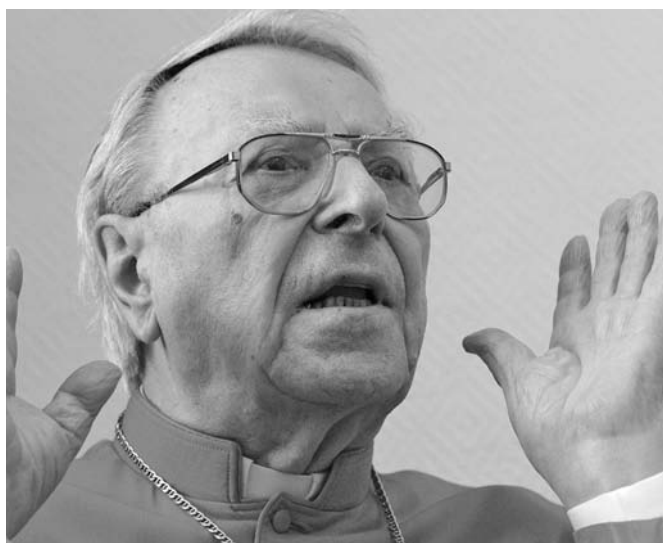
Po Veľkej noci navštívila našu redakciu pani Daša Mazak z Toronta.

Pani Daša 45 rokov žije v Kanade a ako sme sa dozvedeli, komunita Slovákov udržiava dobré vzťahy. Svedčí o tom aj fakt, že doniesla zásielku od pani Magdy Suhej (85), manželky politického väzňa a stálej čitateľky nášho

časopisu. „Čítam to s láskou a súcitom s rodinami, ktorí prežili utrpenie ako môj manžel“, napísala v liste, do ktorého vložila 100 amerických dolárov na podporu našej činnosti. Pani Suchá každoročne prispieva našej organizácii, za čo jej úprimne ďakujeme a želáme pevné zdravie. A samozrejme blahoželáme k životnému jubileu.

**Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo**

List kardinálovi Korcovi

Štyria členovia organizácie PV ZPKO poslali list Jánovi Chryzostomovi kardinálovi Korcovi tohto znenia:

„Úprimne Vám ďakujeme za realistické zhodnotenie osobností predsedu vlády SR Roberta Fica, ako vhodného kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky. Stručná a vecná charakteristika pomohla mnohým váhajúcim voličom ku správne rozhodnutiu.

Vaša Eminencia, ctihodný pán kardinál, želáme Vám mnoho Božieho požehnania. S hlbokou úctou a vďačnosťou, verní Ježišovi Kristovi, Cirkvi a nášmu ľudu, bývalí politickí väzni.“

Podpísaní :

G. Zimanová, Š. Skladan, Ing. J. Homola, R. Chmelo.

V Bukurešti zasadal výbor Interasso

V dňoch 10.-12. apríla 2014 sa v Bukurešti zišli členovia výboru Interasso, medzinárodnej organizácie politických väzňov, ktorá má sídlo v Berlíne a kde PV ZPKO sú riadnym členom. Rumunská partnerská organizácia **Asociația Fostilor Detioneti Politici din Romania** pripravila bohatý program stretnutia. Hneď v prvý deň sa konali štyri stretnutia s vysokými štátnymi predstaviteľmi Rumunskej republiky. V mene predsedu vlády výbor Interasso ako prvý prijal kancelár premiéra Vlad Stoica. Nasledovali oficiálne stretnutia v parlamente, kde členov výboru prijal Valeriu Stefan Zgonea, predseda poslaneckej snemovne, Calin Popescu Tariceanu, predseda senátu a Cristian Dumitrescu, jeho podpredseda. Predseda senátu veľmi dobre pozná problematiku politických väzňov, lebo jeho svokor patrila tiež medzi nich a za Ceausescu sedel vo väzení osem rokov. Napokon sme sa podvečer stretli ešte aj s bývalým rumunským prezidentom Emilom Constantinescom, ktorý bol preziden-

Výbor Interasso prijal predseda senátu Calin Popescu Tariceanu, na obr. v strede.

Foto archív

tom republiky v rokoch 1996 – 2000. Ten v roku 2008 založil Rumunskú nadáciu pre demokraciu (Fundatia Română pentru Democrație), v ktorej rumunskí politickí väzni majú významného partnera a vplyvných priateľov.

V piatok 11. apríla sa v priestoroch tejto nadácie konalo vlastné zasadanie výboru Interasso. Malo na programe niekoľko organizačných otázok súvisiacich s prípravou XXI. kongresu, ktorý sa bude konať tiež v Bukurešti v dňoch 21. – 24. augusta tohto roku. Členovia výboru zvolili do ďalších volieb za podpredsedu Interasso Jána Košiara. V čase konania kon-

gresu by mal byť už hotový a aj odhalený centrálny pamätník rumunským politickým väzňom a tiež ako odstrašujúci pamätník hrôzy sprístupnená verejnosti aj komunistická väznica v Jilave.

Toto väzenie, ktoré sa nachádza južne neďaleko hlavného mesta sme navštívili v piatok napoludnie. Fungovalo do konca roku 1989 a sedel v ňom aj súčasný predseda našej partnerskej organizácie **Asociația Fostilor Detioneti Politici din Romania Octav Bjoza**. Boli sme aj v cele, kde 16. augusta 1954 zomrel na následky mučenia katolícky kňaz **Vladimír Ghica**, ktorého 31. augusta 2013 pápež František vyhlásil za blahoslaveného. Popoludní výbor Interasso prijal Radu Preda, výkonný prezident Inštitútu pre vyšetrovanie zločinov komunizmu a pamäti rumunského exilu *Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc*, ktorý nám vysvetlil poslanie a úlohy tejto inštitúcie. Je to obdoba slovenského ÚPN.

V posledný deň, v sobotu 12. apríla nás pred odchodom naši rumunskí kolegovia privítali vo svojich priestoroch v Bukurešti. K dispozícii majú celý poschodový dom v strede mesta. S členmi výboru sa rozlúčili slávnostným obedom.

Predseda a podpredseda Interasso Jure Knezović a Ján Košiar v cele katolíckeho kňaza, blahoslaveného Vladimíra Ghicu.

Foto archív

Ján Košiar,
podpredseda Interasso

Kauza Štefánik

Už 95 rokov uplynulo 4. mája od tragickej smrti Milana Rastislava Štefánika. Životné osudy, vedecká a politická činnosť jednej z našich najvýznamnejších osobností boli už mnohokrát spracované, nad okolnosťami jeho smrti sa však dodnes vznášajú otázky. Mocenské a mediálne štruktúry už viac ako dve desaťročia usmerňujúce verejnú mienku usilovne ďalej šíria mýty o havárii spôsobenej raz zánom vetra, inokedy vzbĺknutím motora, zaseknutím kormidla, náhlým krčom Štefánika, či dokonca jeho samovražednými sklonmi.

Ešte v roku 2004 vyšla kniha Kauza Štefánik napísaná medzičasom už, žiaľ, zomrelým Emilom Karolom Kautským. Autor s nevšednou horlivosťou zozbieral z literatúry a archívnych dokumentov množstvo faktov svedčiacich

o jednom: Štefánik sa stal obeťou komplotu zosnovaného Benešom a Masarykom za asistencie francúzskej tajnej služby. Ten zostával ešte dlho po jeho smrti na Slovensku verejným tajomstvom. Že to bol politický zločin, svedčí nasledujúca séria vražd, nehôd a záhadných úmrtí dvoch tuctov nepohodlných svedkov.

Kto by si myslel, že koryfeji slovenskej historiografie obhajujúci oficiálne legendy o Štefánikovej smrti vystúpia so zdrviúcou kritikou diela, je na omyle. Z ich strany zavládlo mlčanie a trvá už desať rokov. Indície zhromaždené Kautským poukazujúce na atentát, mimochodom o čom bola pevne presvedčená aj Štefánikova matka, sú natoľko závažné, že sa im zdá vhodnejšie vopchať hlavu do piesku.

Pravda si však pomaly nájde cestu bez strachu z vycerených zubov leva, čo na bratislavskom nábreží reve na každého, kto si chce zblízka pozrieť sochu nášho hrdinu.

Ivan Mrva

Mučili ich pre výstrahu

Ešte sa vojna neskončila, keď 5. mája 1945 zatkli biskupa Jána Vojtaššáka. Mal už 68 rokov, ale bol kresťan a vlastenec, vysoký cirkevný hodnostár a staronové vedenie staronového štátu sa rozhodlo pre jeho exemplárne potrestanie.

Slováci si mali zapamätať, že úspech sa neodpúšťa. A mať svoj štát bol predsa úspech. Podľa profesora Róberta Letza „prezident ČSR Emil Hácha sa pred príchodom k Hitlerovi nazdával, že dôjde k vytvoreniu českého štátu podobne ako v prípade Slovenska. Musel však súhlasiť s nanúteným protektorátom“. Letz tiež dokázal, že stenografické záznamy z procesu s tromi slovenskými biskupmi, boli sfaľšované. Slováci sa nikdy nemali dozvedieť pravdu o statočnosti svojich biskupov. „Objav skutočných stenografických záznamov zo súdneho

Obr. 6: Biskup Vojtaššák spolu s ostatnými slovenskými biskupmi na návšteve amerických Slovákov v USA, 3. august 1926

procesu s tromi katolíckymi biskupmi je iba potvrdením politickej závislosti a hlbokého úpadku vtedajšej justície“, hovorí profesor Letz. „Mnohé priznania biskupov pred súdom tak vyznie-

vajú úplne opačne. Tento nález potvrdzuje fakt, že biskupi neboli dostatočne „spracovaní“ vo vyšetrovacej väzbe a nevypovedali pri súde tak, ako im predpísali“, tvrdí Letz. (ez)

Sto amerických dolárov

Asi v roku 1952 otvorili v Bratislave predajňu Darex. Predával sa tam západný tovar za doláre. Mňa fascinovala už len tá značka – US \$! Mal som vtedy osem rokov. Tá značka \$ ma fascinuje dodnes. Podobne ako mrakodrapy, (aj ako slovo) jazz, abstraktné umenie, saxofón, CIA, Chewing gum, Broadway, colt, gangster, rock and roll, A-bomb, Cadillac, nylonky, nylon.

Moji rodičia dostali nejaké \$, asi z USA, alebo z Austrálie a po porade sa rozhodli, že si kúpia v Darexe montgomeráky.

Prvé a originálne montgomeráky boli vtedy šité zo šuštiakoviny, hovorilo sa tomu „z balónu“. Tzv. „balónový hodváb“.

Už len ten materiál a jeho vôňa ma priam privádzali do mdlôb. Američania vtedy vypúšťali nad komunistické krajiny balóny, aj nad ČSR, a mnohí ľudia tieto splasnuté balóny našli, rozstrihali si ich a šili si z nich vetrovky a montgomeráky.

Strih montgomerákov navrhoval generál Montgomery.

Mal som osem rokov, ale bolo mi jasné, že každý, kto má oblečený montgomerák, je vlastne agentom CIA. Bolo to jasné aj komunistom.

Moji rodičia boli šťastní, že majú montogomeráky. Čiastočne sa aj báli obliecť si ich a vyjsť na ulicu, pretože vtedy mizli ľudia. Po roku poslali pohľadnicu z Jáchymova. Miznutie ľudí začiatkom 50. rokov bol známy fenomén. Rodičia si prezerali montgomeráky v spálni pred zrkadlom. K celkovému pocitu šťastia patrí niekedy aj strach a riziko spojené s týmito pocitmi.

V jeden podvečer mi rodičia povedali, že ideme na prechádzku. Obliekli si montgomeráky a vyšli sme. Rozprávali sa, ale už si nepamätám o čom. Bol som vo veku, kedy som sa venoval hlavne pozorovaniu sveta. Rodičia začínali byť nepokojní. Napokon sa rozhodli vrátiť sa domov.

Vladimír Havrilla Foto archív autora

Celá prechádzka trvala asi desať minút. Montgomeráky putovali do skrine. Občas si obliekol montgomerák otec, inokedy mama, ale vždy sa vra-

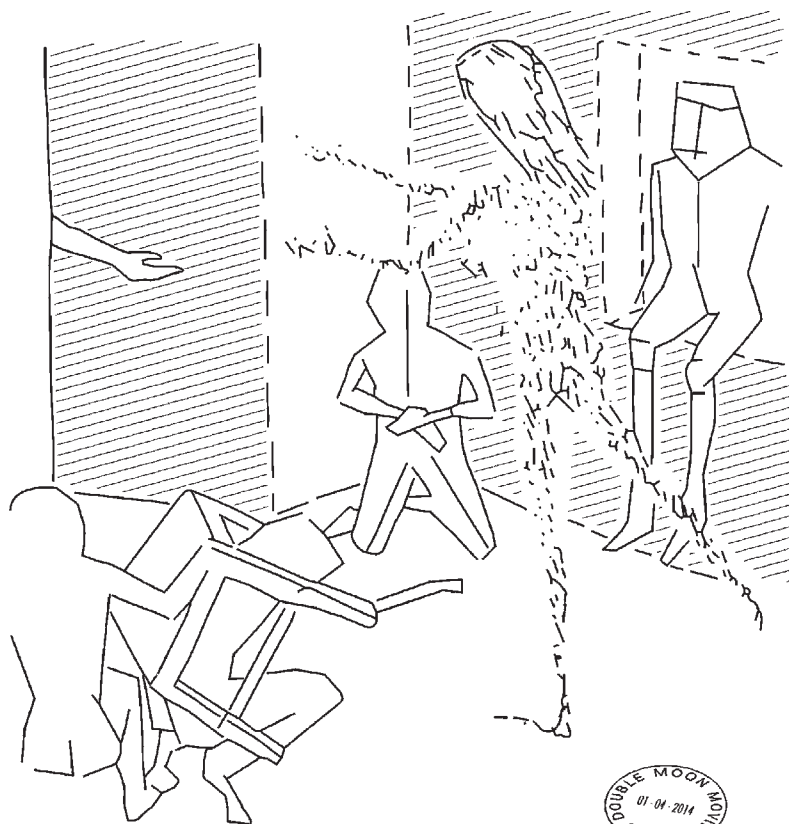
cali vynervovaní. Vynosili ich až koncom 50. rokov.

Z dvoch montgomerákov (originálnych) sa zachoval jeden a mám ho v skrini. Čakám na vhodné počasie. V nejaký sychravý novembrový večer oblečiem si montgomerák a za plieskanice (studený vietor s dažďom) sa pôjdem prejsť k Dunaju. V jednom vrecku budem mať Chewing gum a v druhom zväzok US \$ bankoviek.

A napriek nepriaznivému počasiu si zanôtim pekné slovenské tango:

***Maličká slzička nezaškodí,
bez nej sa dievčatko nenarodí,
vyrieši problémy zauzlené,
slza a všetko je odpustené...***

Vladimír Havrilla

„Návšteva v cele č. 157 v r. 1976“
Neslávne známy Justičný palác. Veru, jeden z tých trestancov je výtvarník Vladko Havrilla. Nakreslil na toaletný papier, iný papier v cele nebol. V r. 2014 prerobil na vektorovú grafiku. Cena grafiky: 1 Euro.

Kresba V. Havrilla z väzenia. Materiál: toaletný papier.

Foto archív autora

Kam sa dostal parlamentarizmus

Nnižný kútiK

Knižka Carla Schmitta *Duchovno-historická situácia dnešného parlamentarizmu* vyšla prvý raz v roku 1923 a platí ako dodnes neprekonaná analýza parlamentného systému. Odvtedy už vyšla v Nemecku v deviatich vydaniach, z toho sedem(!) je povojnových; posledné je z roku 2010.

Carl Schmitt je dnes už všeobecne uznávaný klasik politického myslenia. Po roku 1945 bol chvíľu v nemilosti pre svoju právnicko-teoretickú činnosť počas Tretej ríše, no jeho teoretické výkony nedali na seba zabudnúť. Schmitt nebol ideológ, ale právnik s presnými a často až vizionárskymi postrehmi a v súčasnosti sa dá dokonca hovoriť o určitej renesancii schmittovského politického myslenia. Práca sa začína dosť pesimistickým konštatovaním, že čisto teoretická práca o politike, ktorá neslúži nijakým záujmom, vyvolá iba malý záujem či diskusiu.

Dokonca sa bojí, či epocha diskusie už vlastne neskončila. XIX. storočie sa veľmi nenamáhalo odlišovať parlamentarizmus od demokracie, ktorá sa neúprosne drala dopredu. No v 20. rokoch XX. storočia, keď sa dá povedať, že zavŕšili spolu víťazné ťaženie, začali vystupovať protiklady medzi liberálno-parlamentnými a masovo demokratickými ideami. A práve keď sa naplno rozvinul parlamentarizmus, ukázalo sa, že osoby, ktoré tento systém priviedol na výslnie, nedávajú žiadnu príčinu na optimizmus. Naopak, „v niektorých štátoch to parlamentarizmus priviedol až tak ďaleko, že z verejných záležitostí spravil objekty koristi a kompromisov jednotlivých strán a ich nohsledov“, takže Schmitt týchto politikov považuje za opovrhnutiahodnú triedu ľudí.

Pretože parlament len vtedy plní svoju úlohu, keď sa verejná diskusia berie vážne a nie ako handlovanie. Diskusia je výmena názorov za účelom presadenia racionálnych a pravdivých argumentov. Presadzovanie úzkych záujmov už autor nepovažuje za diskusiu v pravom slova zmysle. Zároveň upozorňuje, že myšlienka parlamentarizmu ako diskusie je myšlienka liberalizmu a nie je totožná s demokraciou. Každá skutočná demokracia spočíva v tom, že rovnaké sa musí riadiť rovnako a zároveň nerovnaké nerovnako. K demokracii nutne patrí homogenita a zároveň aj vylúčenie iného. Tam patrí aj identita vládcov a ovládaných a niekoľko ďalších identít, ktoré postupne aj vymenováva. V tejto súvislosti spomína tureckú demokraciu s násilným vysídľovaním Grékov. Tu môžeme poukázať na I. Československú republiku, v ktorej demokracia v podstate nemohla fungovať, pretože záujmy Čechov, sudetských Nemcov a Slovákov boli odlišné. Demokratickou cestou sa takýto štát spravovať nedal, aj keď propagandisti českého nacionalizmu by radi tvrdili opak, bol tu stále tvrdý útlak nečeských národov, po vojne ústiacy až do vražedného teroru.

Keď však prevládajúci diskurz túto paródiu na demokra-

ciu stále vydáva za bernú mincu, nečudo, že stále zápasíme ešte s jej detskými chorobami, pretože diskusia sa prakticky nikam neposunula. K homogenite, patriacej k demokracii však nepatrí nejaká teoretická všeľudská rovnosť, naopak, táto iba znehodnocuje politickú rovnosť a je to určitý druh liberalizmu so svojim individualisticko-humanitným svetonázorom.

Podstatu parlamentu vidí vo verejnom prejednávaní argumentov a protiargumentov. Uvádza dva hlavné znaky: diskusia a verejnosť, k čomu pridáva aj slobodu tlače. Už podľa toho vidíme, že u nás sa len ťažko dá hovoriť o parlamentnej demokracii, pretože u nás masmédiá nie sú slobodné, ale v rukách oligarchov. To automaticky znamená, že neexistuje ani verejná diskusia, namiesto toho sa iba demagogicky organizujú potrebné väčšiny. Takže tu máme takú zmes liberalizmu pre oligarchov a diktatúru peňazí pre široké masy. Samozrejme to, že tu panujú zásadné nedorozumenia ohľadom demokratických procedúr, a to už od inscenovaného prevratu, prirodzene vyhovuje vládcom. Aj preto taká chudoba vo vydávaní základných diel európskej politológie. Schmitt sumarizuje, že ak sa zo skutočného fungovania parlamentu vytratila verejnosť a diskusia a stala sa z nej iba prázdna formalita, potom parlament, tak ako sa vyvinul v XIX. storočí, stratil zmysel.

Pre každého, koho zaujíma politika a chce aktívne žiť vo svojom spoločenstve, je čítanie Carla Schmitta veľkým prínosom, pretože pomáha rúcať falošné pojmy, ktoré nám pred oči kladú všelijakí pokútني podnikatelia s demokraciou. A kto chce konať, mal by predovšetkým poznať terén, v ktorom sa pohybuje.

Ján Litecký Šveda

Európe hrozí neomarxizmus

Pokračovanie z 1. strany

Mama začala zisťovať kde je, až jej nakoniec na polícii povedali, že je zaistený. Zaistili ho na pracovisku. Tesne pred päťdesiatkou. Neskôr mi rozprával, že ešte presvedčil jedného eštecháka, aby mohol zaplatiť za rodinu šeky.

● A súviselo to s tou návštevou?

Iste, u nás získali dôkaz. Jedno písmeno na stroji malo chybičku krásy a na základe toho ho usvedčili.

● Čo vlastne písal?

Písal rôzne kritické úvahy na režim, na jeho pohľadárov. No aj konkrétne návrhy, čo by sa malo zmeniť. Požadoval rovnoprávne postavenie Slovenska v štáte. V roku 1964, pri príležitosti 20. výročia SNP, napísal historickú štúdiu o svetlých a tienistých stránkach SNP. Fundovane, bol vyštudovaným historikom. V nej otvorene pomenoval tabuizované témy. Ale aj vychvaľovanú sociálnu situáciu. Dokonca vyvolal pozornosť KGB, keď zaslal rezolúciu protestného výboru, čím vyvolal dojem, že činnosť vyvíja nejaká ilegálna organizácia.

● Nebola to pravda?

On bol individualista. Urobil chybu, keď si v pseudonyme ponechal svoje krstné meno Emil Považský. Tým zúžil pátranie po ňom na Považie a na intelektuálov. Tú rezolúciu poslal všade kde sa dalo a bola to reakcia na rok 1968. Hlavné poslanstvo bolo v tom, aby ľudia nevstupovali do komunistickej strany.

Otec Rafaela Rafaja.

Foto archív

● Kedy ste sa po tom stretli s otcom?

Až na súde v Banskej Bystrici. Predtým bol pol roka vo vyšetrovacej väzbe. Bola to pre pubertáka veľká rana. Druhá prišla, keď som ho bol navštíviť vo väznici v Ilave a videl som, ako celý ošedivel.

● Ako dlho bol vo väzení?

Dva roky, hoci mu navrhovali viac. Zrejme zavážilo, že mal 4 deti. Napriek tomu mamku nahovárali, aby sa s ním rozviedla. Žilo sa nám ťažko, doslova sme treli biedu. Komunisti nám chceli zobrať byt, ktorý vraj patril vysokej škole. Niekoľko mal oň záujem, no mama bojovala a podarilo sa jej zachrániť nám strechu nad hlavou. Bol som najstarší a otec mi v Ilave povedal, že mám pravdepodobne skazenú budúcnosť, aby som nepomýšľal hlásiť sa na gymnázium.

● Čo ste chceli študovať?

Históriu alebo astronómiu, ale otec mi vybral istý experimentálny štvorročný odbor. Povedal, budeš mať v ruke maturitu i chemické remeslo, nestratíš sa.

● Ako sa k vám správali v škole?

Keď znovu zvolili Husáka za prezidenta a vyhlásil amnestiu, postavil sa vedľa mňa triedny učiteľ, predseda strany v škole, a spýtal sa ma: „No, čo Elo, otca pustili?“ A ja som mu odpovedal: „Súduh učiteľ, veď vy predsa viete, že na politických sa amnestia nevzťahuje.“ Čiže boli to také údery pod pás. Na druhej strane mi to možno dalo základ pre pracovitosť, snahu vzdelávať sa. Po maturite som sa trikrát hlásil na vysokú školu, z toho raz z vojenskej základnej služby a hoci som prijímačky urobil dobre, neprijali ma. Kolónka číslo 16 ma odsunula medzi nežiadúcich. Ja som tam vždy uvádzal § 98 podvracanie republiky, 2 roky. A bolo po nádeji. Dosiaľ nechápem, ako mohli vyštudovať vysoké školy deti salónnych disidentov. Napríklad Čarnogurského. Nejakého bezvýznamného Rafaja naháňali za kritiku a nejaké pamflety a disidentove deti, o ktorom vedela celá západná Európa, si jednoducho urobili vysokú školu? A dokonca právo? Asi bol otec pre nich paradoxne nebezpečnejší.

● Čo robil otec po návrate z väzenia?

Robil v martinských strojárňach sústružníka. Musel robiť nadčasy, aby dokázal užiť rodinu. Dosť ho to zlomilo, lebo chodil domov len na sobotu, nedeľu. A robil veľmi dlho na dôchodok, v podstate do roku 1989. Potom sa angažoval v organizovaní politických väzňov a zastával funkciu tajomníka krajskej pobočky vtedajšej KPVS v Žiline.

● Čo chcete urobiť s dedičstvom syna politického väzňa?

Keď sa otec vrátil z väzenia mali sme veľmi dlhé rozhovory o domácej i zahraničnej politike. Hovoril, že komunizmus musí padnúť. A nakoniec aj vďaka mnohým tisícom ľudí sa

Rafael Rafaj odpovedá na otázky politických väzňov pri pamätníku v budove NR SR.

Foto Vlastimil Morávek

podarilo komunistický režim rozvrátiť. Rozpadol sa. Po 89 sa stala jedna veľká chyba, že spoločnosť nedocenila životnú skúsenosť politických väzňov a nepripustila ich k ovplyvňovaniu chodu spoločnosti. K moci sa dostali pouliční revolucionári a pár plejzirových disidentov, ktorí s komunistami upiekli zmenu a umožnili im predovšetkým ekonomicky participovať na zmene. Myslím si, že to bola jedna zo zásadných chýb, zlého nasmerovania spoločnosti. Preto sme tam, kde sme, v istej kríze, keď ľudia pociťujú, že sme stratili hodnoty ako ľudskosť, prajnosť, že sa presadili vlčie zákony.

● Nakoniec ste skončili v politike.

A získal som skúsenosť, že politik môže pomáhať ľuďom, spoločnosti. Len si to vyžaduje osobnú odvahu. Pamätám si na tvrdé rozhovory aj za účasti pána Tarnóczyho a Malackého s ministerkou práce, sociálnych vecí a rodiny Tomanovou, kde sa jej tím i ona sama snažili ma presvedčiť, že legislatívna norma, zákon č. 274/2007 o príplatku k dôchodku vraj nie je dobrá. Nakoniec tento i ďalšie zákony pre politických väzňov som v NR SR presadil.

● V súčasnosti kandidujete do Európskeho parlamentu. S akou víziou?

S mamičkou na prechádzke. Rafael na obr. vpravo.

Foto archív

Stretnutie s prezidentom republiky Ivanom Gašparovičom na Ružinovskom cintoríne v Bratislave.

Foto Vlastimil Morávek

Je to opäť veľká výzva aj v hodnotovej rovine, lebo som presvedčený, že západná Európa je pod vplyvom neomarxistickej ideológie, ktorá sa transformovala z tzv. frankfurtskej školy, z ktorej sa vygeneroval multikulturalizmus. Ten sa snaží zlikvidovať všetko pôvodné, tradičné, vrátane samostatných národných štátov. Ale aj ich kultúru. Je namierený proti kresťanským zásadám a ak by Boh dal a voliči by pomohli, tak určite by som okrem obrany základných národnostných záujmov SR, bránil aj našich občanov. Nie je možné ďalej tolerovať obrovské rozdiely v životnej úrovni. Mám predstavu o minimálnej európskej cene práce, pričom si viem predstaviť maximálny rozdiel 20 percent, nie štvor až päťnásobné rozdiely v platoch zamestnancov v jednotlivých štátoch únie. A to isté by sa samozrejme týkalo aj dôchodkov. A jednou z priorit by bol ideologický boj s predstaviteľmi neomarxistov a vyhlásenie propagovania komunizmu za zločin v celej Európe.

● Netrúfate si priveľmi?

Prečo? Veď máme skúsenosť s komunistickým režimom a zažili sme aj komunistický pražský centralizmus. Mám pocit, že v Bruseli nám chystajú neomarxistický bruselský centralizmus. Nie je žiadnym tajomstvom, že predseda parlamentu je vyučený kníhkupec a na svojej pozícii je len vďaka svojej červenej knižke. Predseda Európskej komisie je bývalý neomarxista, dokon-

ca nadšenec Mao Ce-tunga. Takýmto ľuďom treba zabrániť, aby riadili chod Európy a rozhodovali za európske národy. Bohužiaľ súčasný systém rozvracia presadzovanie národnostných záujmov, ale vieme sa spájať s podobnými štátmi. Myslím, že prišiel čas, aby aj východoeurópske štáty, ktoré majú podobnú komunistickú minulosť a skúsenosť spoločne vyvinuli tlak na EÚ na rešpektovanie východnej Európy aj v otázkach etiky, kultúry. A tiež, aby sme prestali byť len ekonomickými otrokmi západnej Európy, ich koncernov, konzumentmi ich tovarov a likvidovali si vlastné poľnohospodárstvo. Alebo po 1. máji aj slovenskú pôdu, na ktorej robili celé generácie našich predkov. Keď si predstavíme že od čias Svätopluka pribudlo len 12 cm ornice, tak si uvedomme, akú dôležitú hodnotu, reálnu aj morálnu či duchovnú má pre nás pôda. A pán Figeľ, ako vyjednávač v prístupových rokovaníach s EÚ, ju zaradil medzi komodity s ktorými možno obchodovať. Takže EÚ potrebuje reformy a SNS, za ktorú kandidujem, v spolupráci s ostatnými partnerskými stranami z Rakúska, Holandska a najmä z Francúzska majú záujem ich uskutočniť. Tak, aby sme to pocítili aj my, aby sa znížila byrokracia. Aby sa znížilo a odstránilo ideologické riadenie EÚ, ktoré je úplne bezvýznamné, pretože vstupovali sme tam predovšetkým s vídinou ekonomickej a sociálnej prosperity.

Eva Zelenayová

V gulagu s atentátnikom na Tisu

Dokončenie z minulého čísla

Pokračujeme v rozhovore s pani Jankou Košútovou, manželkou Jána Košúta, zavraždeného v roku 1945 do gulagu v Sovietskom zväze.

Váš manžel opísal v knižke Cez červený očístec zaujímavú príhodu z gulagu. Ako sa spriatelil so spoluväzňom, bývalým plukovníkom cárskej armády Jurijom Michajlovičom Borbittom. Vyrozoval mu príhodu, kvôli ktorej sa dostal do gulagu. Štáb mu zveril mimoriadnu úlohu: počas bohoslužieb, ktoré mal vysluhovať slovenský prezident Tiso, mal do povetria vyhodit chrám. Spomínal na to manžel?

Spomínal.

Vraj to neurobil preto, lebo vo vládnej delegácii nevidel nijakého policajta, žiadnu ochranku. Dokonca ho rozplakal Tido J. Gašpar, keď zanôtil Volga, Volga...

On vyhodil ten chrám do povetia, ale až potom, keď slovenská vládna delegácia odišla. Srdce mu nedalo zabíť týchto ľudí, ktorí prišli bez ochranky. Videl, že to nie sú ozbrojení zločinci, tak to neurobil. A na druhý deň ho „zabasli“.

Kedy teda manžela rehabilitovali na Slovensku?

Stalo sa to až po roku 1989 na základe rehabilitácie zo Sovietskeho zväzu.

Ako je možné, že režim napojený na Moskvu neuznal rehabilitáciu Moskvy?

S vnukom na chate.

Foto archív

Robili čo im vyhovovalo.

Vy ste boli zrejme obaja náboženski založení?

Áno, chodili sme stále do kostola. Aj za bývalého režimu. Naše deti sme dali krstiť, aj birmovať, najstarší syn vyštudoval teológiu, no nie je vysvätený za kňaza. Videli sme aká je doba, tak sme deti orientovali na technické smery, o ktoré nebol taký záujem. Najstarší je strojní inžinier, dcéra a ďalší syn sú stavební inžinieri.

Vraveli ste, že v roku 1989 manžel už bol na dôchodku. Ako sa teda dostal pracovať na ministerstvo spravodlivosti?

Po roku 1989 ministerstvo spravodli-

vosti potrebovalo zadovážiť informácie o odvečených Slovákoch do gulagov. Môjho manžela pozvali na spoluprácu preto, lebo vedel po rusky. Bolo treba ísť do ruských archívov, čo nebolo jednoduché. Málokto sa tam dostal. Manžel vedel dobre zaobchádzať s ľuďmi, prihovoriť sa, ponúknuť čokoládku... Päťkrát po tri týždne bádala v ústredných moskovských archívoch a viem, že tam veľa vybavil. Vtedy na ministerstve robila aj Oľga Rázgová, ktorá tiež bola v gulagu.

Takže oni pomohli skompletizovať dokumentáciu o odvečených zo Slovenska do sovietskych gulagov? Spomína vyše sedemtisíc ľudí.

To sú len tí, čo boli v Sovietskom zväze rehabilitovaní. Mnohí sa toho nedožili.

Stretával sa váš manžel s bývalými spoluväzňami z gulagov? Bol s niektorým Slovákom aj spolu väznený?

Stretávali sa pravidelne. V gulagu však s ním nebol nijaký Slováčok. Len cudzinci a najhoršie bolo, keď ich dali medzi kriminálnikov. To bola hrôza. Vtedy išlo o život.

Dostal sa niekedy do ohrozenia života?

No, celý pobyt tam bol ohrozením života. Z nedostatku vitamínov ochorel na včiu tmú. Veľmi bol zničený, chorý, chudý. Nejaký doktor ho tam postavil na nohy. Povedal mu, že potrebuje rybí tuk, ale že lieky nemá. Povedal mu, Ján, keď sa premôžeš a zješ ichtyolovú masť, tá ti pomôže.

A zjedol to?

Ási áno. Potom ho dali na ľahšiu prácu, už nemusel chodiť von. Vtedy sa na Sibíri masívne budovalo a väzni boli lacná pracovná sila. Nechali ho v lágri a urobili z neho správcu zásobovacieho zariadenia. Tam sa už mal trochu lepšie.

Keď ho prepustili, veril vôbec tomu, že ide domov?

Po smrti Stalina cítili, že návrat domov môže byť reálny. Veď v ZSSR boli rehabilitovaní. Do Košíc pricestovali vlakom, tam ich sústredili aj obliekli. Pamätám sa, že prišiel v hubertuse. Bola zima. Mal 27 rokov.

Eva Zelenayová

Celá rodina na oslavách sedemdesiatpäťky.

Foto archív

Dekanova hlava

Nie. Imro sa s kňazmi „rozkmotril“ už vtedy, keď nedostal rozhrešenie za to, že podpálil stoh slamy. Z pomsty. Keď ešte ako mladý chlapec pásaval, zdulo mu kravu. Gazda ho tak ovalil, že tri týždne ležal, plul krv a nemohol ani poriadne dýchať. Mal polámané rebrá. Aj tie sa mu bez lekára zle zrástli. Ani tento kňaz nebol v jeho zosurovených očiach duchovnou osobou. Bol mu však zaviazaný vďakou, že z neho – surovca, spravil citlivejšieho človeka.

Imro vystrelil v pravú chvíľu: Dekan už stál na klátiku a s pozdvihnutým zrakom k nebu prosebne prednášal slová z Písma: „Bože, odpusť im, lebo nevedia čo činia!“ A so slučkou na hrdle odovzdane sklonil svoju hlavu. Čakal na moment kedy mu drevený klátik vyrazia spod nôh.

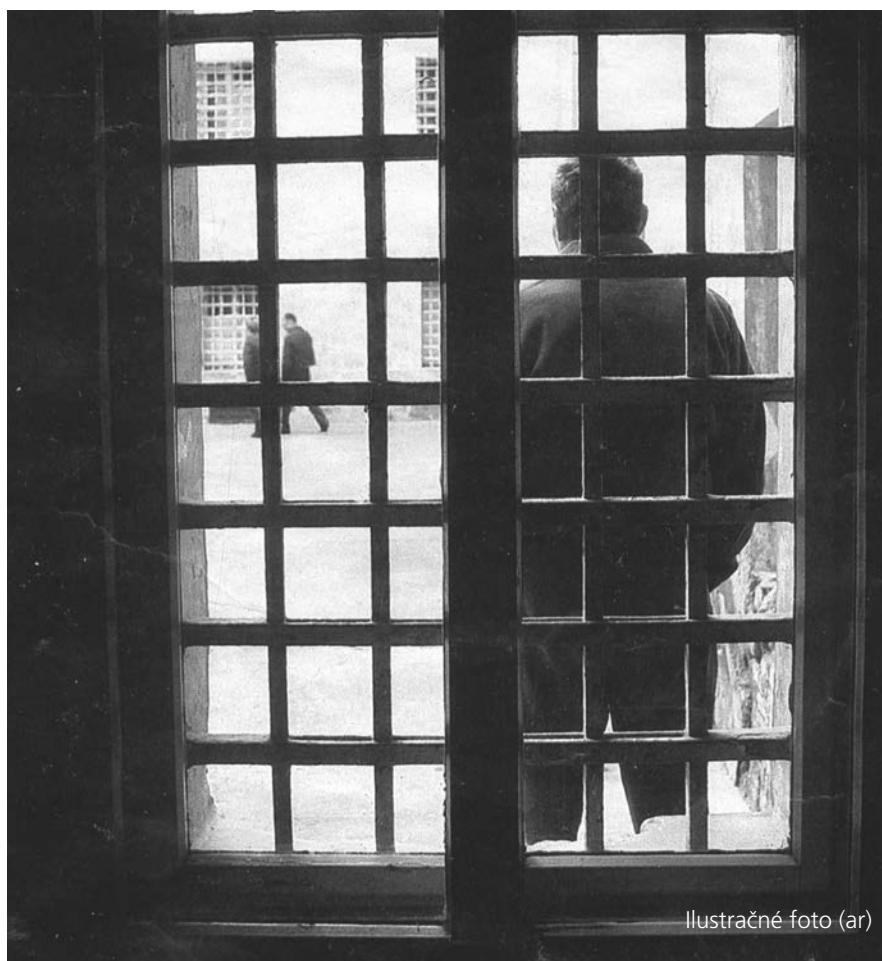
Peter, keď s puškou v ruke vtrhol do dvora, zočil dopichaného zdochýnajúceho psa a nevšedné divadlo s nečakaným zvratom: Imro držal pod pazuchou namierenú pušku na podveliteľa a s vytasenou dýkou v pravej ruke so zvieracím výzorom v tvári blížil sa k samozvanému popravcovi. Ešte si nestihol uvedomiť čo sa deje, ale keď zbadal Imra proti celej skupine, odskočil nabok a namieril svoju pušku tak, aby jediným výstrelom mohol prevrátať niekoľkých. Vyškľabené tváre vojakov zväžneli. Imro pritisol svoju dýku k popravcovmu bruchu. Keď dekan so slučkou na hrdle zbadal v Imrovej ruke známy nôž, zvolal mohutným hlasom: „Schovej svoj meč do pošvy, lebo všetci čo sa meča chytajú – mečom zahynú! Matúš hlava dvadsiatašiesta, verš päťdesiaty-druhý.“

- Dajte pokoj s Matúšovými hlavami – teraz ide o vašu! - odvrkol Imro.

- Nech sa stane vôľa Božia! - odovzdal sa dekan osudu.

- A či tento je Boh?! - Imro zlostne zareval a pošťural dýkou do popravcovho opaska.

- Koho chceš zmárniť, ty

Ilustračné foto (ar)

zloduch?! A ruka s dýkou mu náhle znervóznela. - Pozri na tie šľachetné ruky!

- Tak dosť! Majte rozum! - skríkol kaprál – a kňaza omilostiť!

- Milosť prichádza zhora a nie zdola - pripomenul dekan kaprálovi a jeho bande ďalšie slová z Písma, pričom s neopísateľným pokojom v tvári pozrel naňho z kláta, ktorý pred chvíľou mu už-už mali vyraziť spod nôh.

- Tak, zlož mu ten štránok! - dýkou posúril Imro samozvaného popravcu a upozornil: - Merkuj, aby si ten klátik nepostrčil! A ešte jedno si pamätaj – ako je Boh nado mnou – toto bol posledný nevinný, ktorého si chcel skántriť!

Výbušná situácia poľavila.

Dvaja vojaci dokonca priskočili a pomohli dekanovi z klátika na zem. Jeden sa mu po maďarsky za všetkých

ospravedlnil. Pán dekan mu podal ruku na znak zmierenia a ten vojak ju s úctou pobožkal a začal si ju prezerať. Bola mozolnatá...

Vojaci sa vytrácali zo dvora.

- A viete vy – ospravedlňoval Imro svoj postoj – koľkých ten kňaz cez vojnu zaratoval? Koľkým pomohol? Koľkých v zúfaní potešil? Koľkých uzdravil? Či tento – ukázal hlavou na samozvaného popravcu – má také pracovité ruky ako on? A k tomu nepoškvrnené, šľachetné a posvätné?!

Vojaci nereagovali a vytrácali sa zo dvora. Mlčali, iba psí brechot z okolitých dvorov neutíchal.

Dekan vošiel do príbytku, aby chorej starenke, kvôli ktorej prišiel pešo až z Kalinky, udelil pred smrťou posledné pomazanie.

**Úryvok z knižky
Jána Košúta: Odkliete**

Nemáme zástupcov v parlamente

S odstupom času som sa rozhodol reagovať na niektoré záležitosti, ktoré ma trápia presne tak, ako našich členov.

Predovšetkým pokiaľ ide o zmenu názvu **Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja** na nový názov Politickí väzni Protikomunistického odboja – III. odboj. V našom mesačníku Svedectvo som zatiaľ nenašiel odporné stanovisko voči zmene. Ani ja s tým nemám žiadny problém!

V ostatnom čísle nášho mesačníka som si okrem iného prečítal referencie z výročnej členskej schôdze PV ZPKO v Pezinku, na ktorej pán Malacký ozrejmoval svoj návrh na postupnú likvidáciu našej organizácie. Nechápal som jeho úmysel od samého počiatku zverejnenia tohoto návrhu na sneme. Pán Malacký, prečo ten pesimizmus? Politickí väzni majú svoje rodiny, svojich potomkov. Je pravdou, že priamy politickí väzni odchádzajú na svoj večný odpočinok. Ostávajú však ich rodiny. Zrejme je chyba v tom, že nedokážeme presvedčiť o správnosti členstva v našej organizácii potomkov tak, aby naša organizácia ožila a žila. Isteže, aktívny život nie je možný bez financií nutných k činnosti. Mnohé pobočky svoje aktivity financujú zo svojich skromných finančných zdrojov. Úlohou štátu však okrem iného je, morálne, spoločensky a finančne podporovať tie organizácie, ktoré sú našej spoločnosti prospešné. To, že naša spoločenská organizácia zo strany štátu je asi na konci záujmu, je

vysvedčením, že sa našej organizácie boja? Je to môj osobný názor, že medzi politikmi nie je pravdepodobne ani jeden taký, ktorý by mal v rodine politického väzňa, čo by aj všetko vysvetľovalo. V slovenskom parlamente máme zástupcov rôzneho razenia. Som presvedčený o tom, že ani jeden z nich nie je tam z toho dôvodu, aby riešil problémy politických väzňov. Pripúšťam, že azda KPVS má svojich zástupcov v KDH. Ale hneď si kladiem otázku, prečo sa zaujímajú iba o KPVS a nie aj o PV ZPKO, ktorí majú jedinečný názov, že sú **Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja**? Kresťanskí demokrati pravdepodobne zabúdajú, že politickí väzni v drivej väčšine trpeli pre svoje kresťanské presvedčenie. To, že sa časť z nich odpojila a vytvorila druhú organizáciu s pôvodným názvom svedčí o niečom, čo politickí väzni PV ZPKO dodnes nevedia pochopiť. Prečo?!

Snáď nie preto, že v PV ZPKO sú skutočne všetci politickými väzňami...?

Mimoriadny snem, ktorý sa plánuje na tento rok, by okrem rozšírenia svojho názvu, mal priniesť aj riešenie problému financovania zo strany štátu tak, aby organizácia mohla plniť aspoň základné zameranie svojej existencie. Veď bez politických väzňov by nevznikla žiadna demokratická vláda po roku 1990.

Marián Burík

STALO SA

■ **3. mája 1945** Sovietska armáda 4. a 2. ukrajinského frontu rozdrvila posledné nemecké vojenské jednotky na území Slovenska v Bielych Karpatoch a v Javorníkoch. Tým sa skončila druhá svetová vojna na Slovensku.

■ **3. mája 1945** spolu so sovietskou armádou vťahli na Slovensko aj osobitné jednotky NKVD, ktoré robili očistovacie akcie proti známym nekomunistickým verejným činiteľom aj na najnižšej úrovni malých dedín. Nevinné osoby bez akéhokolvek súdneho pokračovania väznili, sústreďovali v improvizovaných táboroch, a potom veľkú časť z nich násilne odvliekli do Sovietskeho zväzu. Od októbra 1944 do júna 1945 takto deportovali 7500 slovenských občanov.

■ **8. máj 1945** vláda SR v exile v rakúskom Kremsmünsteri podpísala dokument, ktorým sa bezvýhradne podrobila veliteľovi 20. korpusu 3. americkej armády generálovi Waltonovi H. Walkerovi.

■ **10. – 11. mája 1848** sa z iniciatívy Štefana M. Daxnera zišla porada slovenských národovcov v Liptovskom Sv. Mikuláši, na ktorej zostavili Žiadosť slovenského národa. V štrnástich bodoch obsahovali program slovenského národno-revolučného hnutia. Jeho obsah predstavuje dôležitý dokument o štátoprávných požiadavkách Slovákov.

■ **11. mája 1944** vymenoval pápež Pius XII. nitrianskeho biskupa Dr. Karola Kmeťka za arcibiskupa. Bol to prvý slovenský

arcibiskup od čias sv. Metoda.

■ **16. mája 1949** dvadsaťdesťdesiat príslušníkov polície obsadilo Saleziánsky ústav v Michalovciach a ich vedúci oznámil riaditeľovi prof. Štefanovi Faberovi, že je zbavený svojich funkcií predstaveného saleziánskeho ústavu a správcu príľahlej farnosti. Musí ihneď opustiť túto budovu aj so svojimi spolupracovníkmi. Fabera odporoval poukázaním na nezákonnosť ich postupu, ale márne. Obyvateľstvo sa hrozivo zhromaždilo pri kostole a na dvore ústavu, takže saleziáni museli ľudí presvedčať, aby ich nebránili. Báli sa totiž krviprelievania. Všetkých rehoľníkov odviezli a eskortovali s ozbrojenou strážou až do Šaštína.

Približne v tom istom čase podobne likvidovali ďalšie tri saleziánske diela v Žiline, v Trnave a v Komárne. To bola prvá násilná a protiprávna akcia komunistického režimu proti katolíckej reholi. Postupne tým istým spôsobom likvidovali ďalších 24 kláštorov iných rehoľných spoločností.

■ **20. mája 1950** zriadili v Prahe ministerstvo národnej bezpečnosti, ktoré viedol najprv Ladislav Kopřiva a od 23. 1. 1952 K. Bacílek. Toto ministerstvo sa stalo výkonným orgánom nekontrolovateľného bezprávia a teroru proti všetkým „nepriateľom“ totalitnej Komunistickej strany v celej ČSR.

■ **V máji 1947** bolo na Slovensku ešte stále deväť pracovných táborov, v ktorých živorilo vyše 900 osôb. Ku koncu roka sa ich stav zvýšil na 1387.

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 79 rokov, 25. februára 2014, zomrel **Imrich KUBIŠ**, dlhoročný člen PV ZPKO Trnava. Posledná rozlúčka sa konala 28. februára 2014 na cintoríne v Špačinciach.

† Vo veku nedožitých 47 rokov, 31. marca 2014, navždy opustila rady PV ZPKO v Senici **Hana HORSKÁ, rod. Pardubská**. Posledná rozlúčka sa konala 3. apríla 2014 v dome smútku v Skalici.

† Vo veku 89 rokov, 14. apríla 2014, zomrel **Róbert CHMELO**, člen Regionálnej pobočky PV ZPKO v Žiari nad Hronom. Posledná rozlúčka sa konala 16. apríla 2014 v rímskokatolíckom kostole v Hliníku nad Hronom. Pochovaný bol na miestnom cintoríne. Rozlúčky sa zúčastnila predsedníčka RP PV ZPKO Margita Zimanová.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť.

PRIPOMÍNAME SI

Životné jubileum 95 rokov oslávil Ing. arch. Martin Smetana z Bratislavy, t.č. bývajúci vo Svätom Jure, 20. apríla 2014.

Životné jubileum 80 rokov oslávila Mária Mičaňová z Dolného Kubína 26. januára 2014.

Jubilantom oneskorene, ale úprimne blahoželáme.

V máji si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

40 rokov

Považský Anton, ml. Kvačany 19.5.1974

50 rokov

Šalapková Eva, Ing., Ružomberok 29.5.1964

Mercell Peter, Ing., Zvolen 9.5.1964

55 rokov

Gavala Dušan, Humenné 6.5.1959

60 rokov

Moyš Ferdinand, MUDr., Pezinok 30.5.1954

Holubec Pavol, Žilina 15.5.1954

65 rokov

Bahnová Mária, Lovča 18.5.1949

70 rokov

Fusík Rudolf, Kolčín-Nová Dubnica 17.5.1944

Sládek Anton, Ilava 11.5.1944

80 rokov

Karel Jozef, Bratislava 1.5.1934

Mikulová Katarína, PhDr., Bratislava 31.5.1934

Lichtmannegerová Irena, Šiatorská Bukovina 9.5.1934

81 rokov

Šranková Irena, Veľký Lapáš 8.5.1933
Božíková Štefánia, Nitra 21.5.1933

82 rokov

Cahel Jozef, Považská Bystrica 18.5.1932

Uhrík Marian, Banská Bystrica 1.5.1932

83 rokov

Kobidová Edita, Bánovce nad Bebravou 8.5.1931

Tabačár Ján, Trenčianske Teplice 9.5.1931

Božíková Jolana, Nitra 4.5.1931

Bartovičová Margita, Šurany 30.5.1931

85 rokov

Ovečková Anna, Humenné 23.5.1929

86 rokov

Vyskočilová Eugénia, Bratislava 5.5.1928

Zacharová Božena, Bratislava 19.5.1928

Salvianová Magdaléna, Trnava 17.5.1928

Bahna Ján, Humenné 26.5.1928

87 rokov

Mišeje Rudolf, Bošany 28.5.1927

88 rokov

Škorvaga Jozef, Trnava 16.5.1926

89 rokov

Belicová Margita, Košice 29.5.1925

90 rokov

Magurský Vojtech, MUDr., Martin 14.5.1924

94 rokov

Ivančíková Bernardína, Svätý Jur 17.5.1920

Víglašská Anna, Lutilla 3.5.1920

Jubilantom srdečne blahoželáme.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Herman Jozef, Sv. Jur 21 EUR

Hudecová Anna, Limbach 8 EUR

Sládkovič Eduard, Limbach 6 EUR

Nayová Ida, Pezinok 3 EUR

Ivančíková Bernardína, Sv. Jur 20 EUR

Radíková Viera, Sv. Jur 8 EUR

Zelenayová Elena, Bratislava 8 EUR

Slimáková Eva, Limbach 11 EUR

Strašífták Andrej, Šenkvice 18 EUR

Strašíftáková Andrejka, Ing., Šenkvice 18 EUR

Lanátorová Anna, Bratislava 18 EUR

Hurban Ján, Malacky 6 EUR

Kovačovský Ján, JUDr., Ing., Šenkvice 11 EUR

Reichbauerova Melánia, Pezinok 11 EUR

Pribiš Karol, Borský Sv. Jur 2 EUR

Čech Milan, Pezinok 10 EUR

Gašparovičová Marta, Stupava 21 EUR

Patka Ján, Sekule 4 EUR

Maláškova Mária, Malacky 11 EUR

Špániková Mária, MVDr., Modra 8 EUR

Blažíček Ervín, Malacky 41 EUR

Mravcová Ivana, Ing., Ivanka pri Dunaji 10 EUR

Tkáč Ladislav, Spišské Vlachy 20 EUR

Šimonovič Viktor, Levice 3 EUR

Kendra Jozef, Zlaté Moravce 3 EUR

Lofajová Magdaléna, Bratislava 3 EUR

Šustek Michal, Žarnovica 13 EUR

Maláškova Marta, Malacky 11 EUR

Neuwirt Ferdinand, Topoľčany 8 EUR

Lenčeš Vincent, Močenok 13 EUR

Gallová Mária, Dobrá 3 EUR

Gvora Peter, Bratislava 15 EUR

Brodňanský Ján, Košice 20 EUR

Brodňanská Elena, Košice 50 EUR

Bencková Irena, Košice 5 EUR

Ihnátová Emília, Košice 3 EUR

Horváthová Mária, Križovany nad Dudváhom 18 EUR

Izakovič Pavol, Leopoldov 10 EUR

Vavrová Anna, Hlohovec 10 EUR

Salvianová Magdaléna, Trnava 11 EUR

Kraushuber Róbert, Hlohovec 4 EUR

Hrčáriková Valéria, Hlohovec 5 EUR

Halášová Mária, Hlohovec 6 EUR

Horváth Jozef, Hlohovec 19 EUR

Gromanová Katarína, Trnava 10 EUR

Straková Melánia, Piešťany 10 EUR

Straka Ladislav, Veľké Orvište 12 EUR

Jadrná Anna, Madunice 3 EUR

Škrabák Jozef, Trnava 21 EUR

Čaučík Pavol, Bratislava 8 EUR

Čaučík Marian, Bratislava 18 EUR

Jezuiti, Trnava 20 EUR

Bažalík Viliam, Bratislava 21 EUR

Kršek Jozef, Ing., Bratislava 93 EUR

Baumann Štefan, Bratislava 3 EUR

Hatala Pavol, Bratislava 3 EUR

Ondrejka Anton, Ing., Bratislava 11 EUR

Michalková Anna, Važec 3 EUR

Suchá Magda, Kanada 100 USD

Kulašová Anastázia, Bratislava 11 EUR

Poľnišer Vojtech, Levice 5 EUR

Daňová Mária, Topoľčany 3 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodo-
bo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez
krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás
s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z pro-
striedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo
Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať,
akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravíme by
sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré
sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o po-
moc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu:
4000128109/3100, špecifický symbol: 1212, alebo sa kontaktujte na tel.
čísloch 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo.

VOJENSKÝ OBVODOVÝ SÚD
BRATISLAVA

1 T 148/76

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Odpis
ROZSUDOK
V MENE REPUBLIKY

Vojenský obvodový súd Bratislava v senáte složenom z predsedu por. Josefa Moleka a sudcov mjr. Františka Korena a kpt. Jána Štefku na hlavnom pojednávaní konanom dňa 20.7.1976 v Bratislave rozhodol takto:

čat. v sál. Vladimír Havrilla.

nar. 13.5.1943 v Bratislave, trvale bytom Bratislava, Hlboká č.1, slobodný, slovenskej národnosti, povolania akademický sochár, t.č. v trvalom bydlisku,

je vinný

restným činom nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods.1 tr.sák.

Väznica Bratislava
poštový úrad 1, sochr. 1077
p.č.č. 880.20
pečiatka

ZNV-13/1084/30-76
C. j.:

Havrilla Vladimír
Meno a priezvisko: 13.5.1943
Dátum narodenia: 9602
Základné číslo:

Rozhodnutie o výške nákladov výkonu väzby

OVS Bratislava 11.8.1976
Podľa uznesenia súdu v 4.6.1976 zo dňa 9.7.1976/ 36
ste povinný nahradiť náklady výkonu väzby za dobu od do
vo výške 720.--
36 dní väzby Kčs.....*)

Uvedenú čiastku ste povinný zaplatiť do 15 dní po právoplatnosti tohoto rozhodnutia tunajšiemu ústavu.
Proti tomuto rozhodnutiu môžete do 15 dní odo dňa jeho doručenia podať odvolanie u tunajšieho ústavu.

Bratislava 17.9.1976.
V dňa

necník